

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
BusquetsAntoni Vives
ReusRafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

TEMA

Còmic i històries

Tot i que per a molta gent el còmic s'associa a un públic infantil, existeix tot un conjunt d'obra feta en còmic destinada a un públic adult, amb temes tant diversos com la fantasia, la ciència ficció i també la comèdia.

Renovaciones estéticas y narrativas en el cómic argentino clásico

♦ Sebastian Gago *

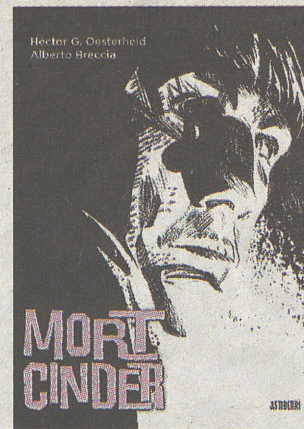

Nuestra exposición en el Grau dels Estudis d'Història de l'Art de la UIB intentó una aproximación a una dupla creativa fundamental de la historieta argentina: Héctor Oesterheld (1919-desaparecido en 1977) y Alberto Breccia

(1919-1993). Rastreamos en cuatro obras en coautoría una serie de rasgos que delinearon el posterior desarrollo del cómic de autor: 1) *Sherlock Time*, obra de ciencia ficción publicada entre 1958-1959 en revistas dirigidas por el propio Oesterheld; 2) *Mort Cinder*, serie fantástica seriada en *Misterix* entre 1962 y 1964; 3) *La Vida del Che*, cómic histórico publicado por Editorial Jorge Álvarez en 1968, con dibujos de Al-

berto y Enrique Breccia; 4) una *remake* de *El Eternauta*, seriada en la revista *Gente* en 1969.

Estos cómics marcaron un giro en las trayectorias de ambos autores, atravesadas por la tensión entre la producción seriada para la industria cultural, y la innovación poética y la experimentación plástica. A partir de un concepto de trabajo basado en no repetirse y explorar continuamente las posibilidades del lenguaje gráfico, Alberto Breccia integró su dibujo a una nueva narrativa de aventuras fundada por Oesterheld. En este modelo de cómic adulto predomina el heroísmo grupal, la profundidad psicológica de los personajes, una mirada crítica y reflexiva sobre la humanidad, la relativización de la división maniquea entre el bien y el

mal, y finales no siempre felices.

El escaso éxito en su momento de salida de estas historietas puede entenderse por su vanguardismo en relación con las reglas del género de la época, y el carácter poco convencional de las publicaciones donde fueron serializadas con

respecto a la industria editorial del cómic. Con el tiempo, las colaboraciones creativas de Oesterheld y Breccia fueron rescatadas por la crítica y los lectores, y actualmente son valoradas como obras de culto.

* Facultad de Ciencias de la Comunicación, Universidad Nacional de Córdoba, Argentina. CIECS (Conicet y UNC)

TEMA

Vigilats des del cel

Algunes d'aquestes fotografies han estat recuperades en aquest estudi que forma part de l'exposició que pot ser visitada aquests dies en el vestíbul de l'edifici Ramon Llull.

El paper estratègic dels ports de Balears durant la Segona Guerra Mundial

♦ Celso García/Antoni Ginard/Joana Ma Petrus *

Durant la Segona Guerra Mundial, els ports de Palma, Alcúdia, Maó, Eivissa i La Savina, com altres zones costaneres i aeròdroms, foren vigilats regularment pels vols de reconeixement aeri de les forces aliades. La postura de no bel·ligerència d'Espanya no impedí que les Illes Balears se-

guissin essent considerades un lloc altament estratègic, perquè podien convertir-se en qualsevol moment en una base d'operacions decisiva per als exèrcits de l'Eix, en contra dels interessos i dels plans dels Aliats.

La seva situació al centre de la conca occidental de la Mediterrània les conferia una significació estratègica com a base naval i aèria, tant per protegir com per atacar ru-

tes marítimes vitals. Des de les Balears era possible tallar o mantenir obertes les rutes colonials nord-sud entre Europa (França, principalment) i el nord d'Àfrica. Igualment, el possible control per part de l'Eix de la línia diagonal insular Balears-Sardenya-Sicília comprometia la seguretat i la protecció de Gibraltar, del pas de l'Estret i de la ruta britànica de l'Extrem Orient, que eren de vital importància per als aliats.

L'Autoritat Portuària de Balears ha ajudat a recuperar de diversos arxius britànics i nord-americans una mostra de les fotografies aèries, fetes principalment entre 1941 i 1945, dels espais portuaris que avui gestiona.

L'equip de professors del departament de Geografia de la UIB que ha dut a terme la recerca ofereix al públic una mostra d'alguns dels mate-

rials i documents recuperats. L'exposició pot visitar-se fins el 17 de novembre a l'edifici Ramon Llull, seu de la Facultat de Filosofia i Lletres (UIB).

A la imatge de l'article, apareix Constance Babington Smith, cap de l'*Aircraft Section*, analitzant fotografies aèries amb una lupa comptafils (The Medmenham Collection).

* Departament de Geografia de la UIB

TEMA

La importància de les vacunes

La història de la ciència i la medicina ha demostrat que gràcies a les vacunes s'ha reduït de manera considerable la mortalitat de moltes malalties greus, a l'actualitat ja desaparegudes o amb efectes limitats.

Quan no hi havia calendaris de vacunació

♦ Joana Maria Pujadas-Mora *

La inoculació de la verola s'introduí a Mallorca a l'acabament del segle XVIII. Ja avançat el segle XIX, Fernando Weyler en la seva *Topografía físico-médica de las islas Baleares y en particular de Mallorca* afirmava que la difusió de la vacuna de la verola havia ajudat a disminuir l'impacte d'aquesta malaltia.

Tot i que s'hi havien manifestat alguns brots epidèmics per la importació de la verola des d'Argel a 1847. De fet, des de la creació a 1831 de les Reials Acadèmies de Medicina i Cirurgia arreu d'Espanya, també a les Illes Balears es contava amb una comissió de vacunació permanent per a la popularització d'aquesta mesura terapèutica. Una terapèutica que fou matèria de discussió a l'acadèmia balear sobre la seva efectivitat mèdica i la tecnologia per dispensar-la. L'acceptació

d'aquesta vacuna per part de la població fou lenta com ho manifestà el metge Domingo Escafi en l'article *La viruela en Palma* en 1883 publicat a la *Revista Balear de Ciencias Médicas*. Afirmava que fins no feia gaire temps moltes famílies eren reticents a vacunar els seus fills a causa dels rumors que s'havien difós que indicaven que era una manera de contreure la verola i en conseqüència de propagar-la.

Un altra terapèutica és el sèrum antidiifèric, conegut de forma primerenca a Mallorca, perquè entre els mesos de novembre i desembre

de 1894 el metge Rafel Ribes fou enviat per la Diputació Provincial de les Illes Balears en comissió d'observació a París. Ja en el segle XX el facultatiu i futur batle de Palma Emili Darder, en el seu discurs inaugural de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia el 1930, dissertà sota el títol d'*Epidemiologia de la difteria. Las antiguas dificultades para su profilaxis y el valor actual de la vacunación* sobre la terapèutica d'aquesta malaltia que havia anat avançant en el temps. També hi presentà les campanyes de vacunació massiva utilitzant ja l'antitoxina diftèrica que s'havien realitzat des de la Secció d'Epidemiologia de l'Institut Provincial d'Higiene de Balears arreu de Mallorca des de 1926. Darder n'era l'epidemiòleg en cap.

* Investigadora i cap de l'àrea de Demografia Històrica. Centre d'Estudis Demogràfics (UAB)